

Mededelingen van de
Antwerpse Mycologische Kring

verschijnt driemaandelijks
15 juni 1986

86.3

Editoriaal

De viering van het 40-jarig bestaan van de Antwerpse Mycologische Kring en de eraan gekoppelde nationale tentoonstelling van lentepaddestoelen kenden een grote belangstelling en slaagden honderd procent over de ganse lijn. Zelfs de paddestoelen vierden mee en na een eerder teleurstellend voorjaarsbegin kwamen zij plots talrijk te voorschijn.

Reeds bij de opstelling van de tentoonstelling heerste er een drukte van jewelste. Vondsten uit alle hoeken van het land en zelfs uit het buitenland werden door enthousiaste mycologen aangebracht en bepaald. Na de interessante conferenties van de namiddag spoedden de deelnemers zich naar huis om 's avonds pikfijn te verschijnen op het banket. In hun feestrede belichtten de voorzitter F. Dielen en F. Van der Veken, bij de oprichting de jongste van de groep, het ontstaan van de kring en de grote verdiensten van de erevoorzitter L. Imler, de ere- ondervoorzitter F. Van den Eynde en de eresecretaris M. Morren en hun echtgenoten. Na de overhandiging van een blijvend aandenken aan de kring en bloemen aan de dames dankten de gevierden. Tijdens een gezellig napraten werden bij een diaprojectie souvenirs opgehaald. De mycologie heeft de meeste van ons niet alleen de vreugde van het wetenschappelijk onderzoek gebracht maar creëert tevens een echte vriendschapsband zonder dewelke een vereniging niet kan blijven bestaan.

Op zondagmorgen stonden de feestvierders tijdig klaar om samen met de genodigde mycologen naar Antwerpen Linkeroever op excursie te trekken. Fier toonden onze leden hun geliefkoosd terrein en hun kennis van de daar voorkomende bijzondere lentepaddestoelen. Tevreden over de uitstap werd een gezellige gezamenlijke lunch gebruikt aan de boord van de Schelde. Daarna terug naar het Instituut voor Tropische Geneeskunde waar na een bezoek aan de tentoonstelling nog enige eminente mycologen een conferentie gaven. Velen konden slechts met moeite afscheid nemen van de rijke buit aan tentoongestelde paddestoelen en van hun vrienden van de Antwerpse Mycologische Kring.

AMK Mededelingen is een nieuwsbrief van de Antwerpse Mycologische Kring vzw, en verschijnt driemaandelijks, telkens voor de aanvang van ieder seizoen.

Redactieraad: I. Antonissen, A. de Haan, H. De Meulder, F. Dielen, J. Schavey en J. Van Yper

Hoofdredacteur en verantwoordelijk uitgever: J. Van Yper, Gounodstraat 2A bus 36, 2018 Antwerpen.

Een zeldzame Satijnzwam, *Entoloma erophylum* (Fries) Karsten. A. de Haan

Zoals heel het paddestoelenseizoen 1985 werd ook ons Allerheiligen weekend, te Oostduinkerke, gekenmerkt door relatief weinig soorten. Dit betekent daarom niet dat er geen bijzondere vondsten werden genoteerd. Zo waren *Macrotyphula fistulosa* (Pijpknotszwam), uit het Hanecaertbos en *Agaricus meleagris* (Parelhoenchampignon), gevonden in het Calmeynbos, enkele van de mycologische hoogtepunten. Ook tijdens onze laatste uitstap van dit weekend, welke doorging in "Het Leen" te Eeklo, werden enkele interessante soorten gevonden. Een zwartbruine *Entoloma*, met sterke meelgeur, groeiend langs de wegrand onder eik, kon niemand van ons op naam brengen. Hij werd geplukt door Mevrouw F. Dielen die reeds vele zeldzame soorten aanbracht.

Met de Flore (Kühner en Romagnesi) komt men, via de wat langwerpige sporen en het pigment in de hoedhuid, uit op de groep "Jubati et analogues".

Hierin wordt *Entoloma erophilum* afgesplitst door de aanwezigheid van gespen, het ontbreken van cheilocystiden, de sterke meelgeur en de donkere kleur van de hoed.

De hierna volgende beschrijving en afbeelding is enkel gesteund op het ene exemplaar uit Eeklo en kan dus slechts een onvolledig beeld van de soort geven.

Hoed: 4,3 cm diameter bij 2,5 cm hoog, breed klokvormig, campanulaat, met ronde uitspringende top, de rand iets naar binnen gekromd en wat golvend, sepiabruin (C.S. 681-116), weinig hygrofaan, donker grijsbruin opdrogend, bijna glad, onder loep (x10) fijn vezelig, aan de top wat korrelig-glinsterend.

Lamellen: nogal dik, breed uiteen, smal aangehecht, buikig, rand sterk golvend, grijsbruin met roze tint.

Steel: 9,5 cm lang bij 0,8 cm breed, aan de basis versmald, bruin gestreept op lichtere achtergrond, onderste gedeelte bedekt met resten van bladeren, hol over de ganse lengte, met wollige inhoud, vooral aan de top.

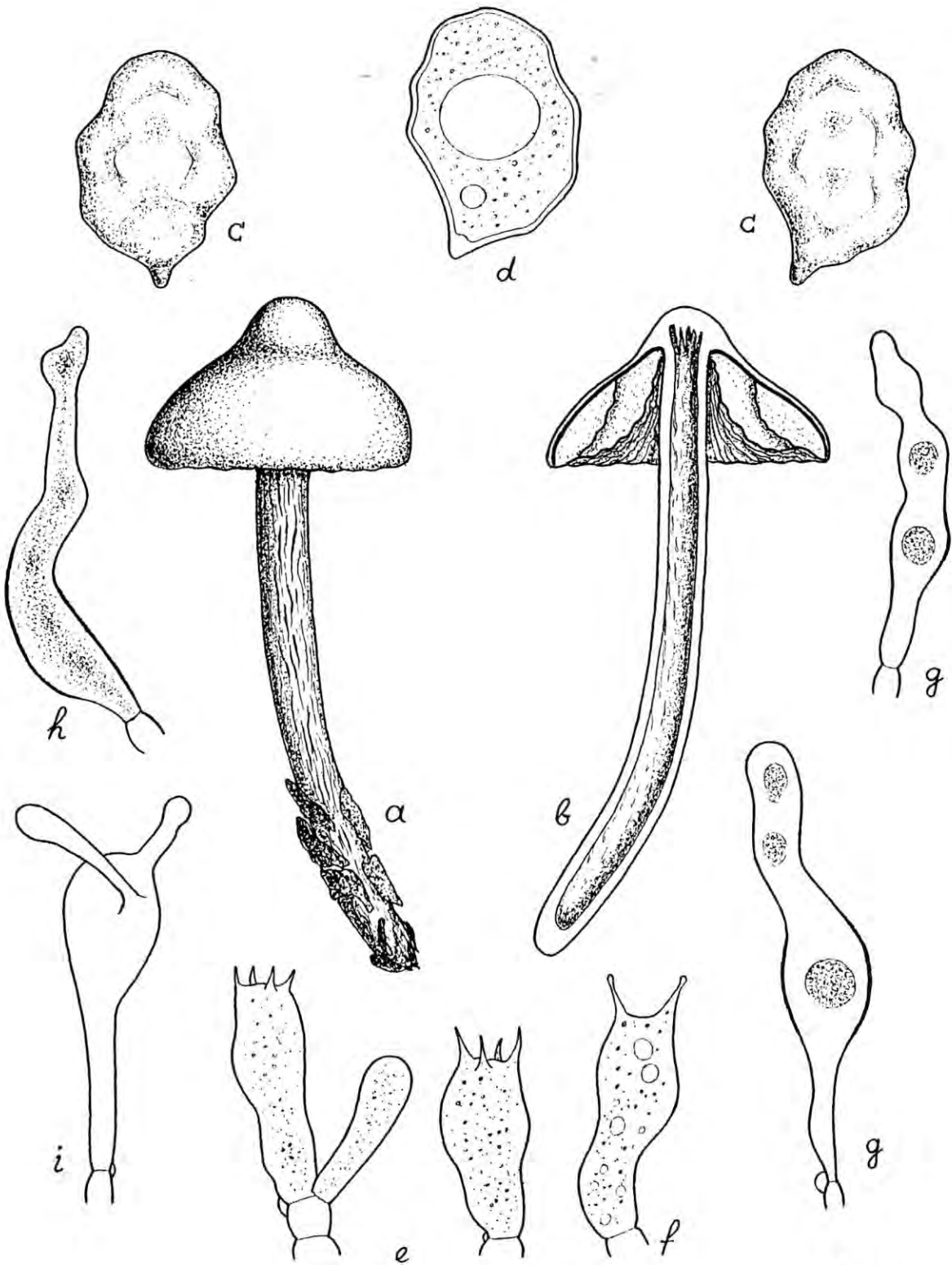
Vlees: lichtbruin in de hoed, met donkere lijn tussen plaatjes en hoedvlees, geelbruin in de steel. Geur en smaak sterk naar meel.

Sporenkleur: zalmkleurig tot bruinroze in massa.

Sporen: (9,5-)10-12,5(-13,2) x (6,4-)7-8(-8,5)µm, elliptisch tot ovaal, met sterke indeuking boven de apikule, hoekig tot bultig, 6-8 bulten op sporeomtrek, bijna kleurloos in water, met zwakke roze tint, inhoud één grote oliedruppel vergezeld van

Verklaring bij de figuren.

- a. vruchtlichaam, (x1)
- b. overlangse doorsnede, (x1)
- c. sporen in voor- en zijzicht, (x3.000)
- d. spore in optische doorsnede, (x3.000)
- e. 4-sporige basidië, met basidiole, (x1.000)
- f. 2-sporige basidië, (x1.000)
- g. eidelementen van de hyphen in de hoedbekleding, met geconcentreerd intracellulair pigment, (x500)
- i. kleurloos hoedhuidedelement met vingervormige uitsteeksels, (x500).

Adlt

kleine druppeltjes en korreltjes, wand stevig, tot 0,3 μm dik, apikule konisch, 0,8-1,2 μm lang.

Basidiën: 28-35 x 10-15 μm , overwegend 4-sporig, ook 2-sporige en enkele 3-sporige waargenomen, cilindrisch tot knotsvormig, met insnoering onder het midden, dunwandig, kleurloos, inhoud korrelig tot druppelvormig, met kleine gespen aan de basis, sterigmen doornvormig, 3-5 μm lang bij de 4-sporige basidiën; tot 7 μm lang bij de 2-sporige.

Subhymeniale laag: 15 tot 25 μm dik, bestaat uit hoekige cellen van 5-10 μm diameter, kleurloos, dunwandig.

Trama: parallelle hyphen, 5-10 μm breed, kleurloos, met tot 100 μm lange segmenten, gespen aan alle tussenschotten.

Geen cheilo- of pleurocystiden waargenomen.

Hoedhuid: 15-30 μm brede hyphen met worst- tot blaasvormige segmenten, gemengd met smalle, tot 6 μm brede; kronkelige, vertakte hyphen, met tot 110 μm lange, cystideachtige eidelementen, meestal met bruin intracellulair pigment, geconcentreerd in ongeveer ronde druppels of de gehele cel vullend, wand verdikt in het buikige gedeelte, de blaasvormige elementen dikwijls met vingervormige uitsteeksels, gespen zeldzaam, enkel bij sommige tussenschotten van de smalle hyphen.

Steelebekleding: rechte, evenwijdige hyphen, 4-8 μm breed in de buitenste laag, met bruin intracellulair pigment, de dieper gelegen hyphen 10-15 μm breed en kleurloos, gespen zeldzaam.

Mycelium: (aan de steelbasis) 4-6 μm brede kleurloze, dunwandige hyphen met korte segmenten (tot 30 μm lang), kronkelig en vertakt, gespen zeldzaam.

Beschouwingen.

In een artikel "Les Entolomes printaniers" (1947) vermeldt Romagnesi één vondst van deze soort (oktober). Hij zegt dat ze in Frankrijk zeer zeldzaam is. Hij stelt vast dat *Entoloma erophilum* Fries en de variëteit *pyrenaicum* Quélet tot eenzelfde soort behoren, of dit ook voor *Agaricus plebeius* Kalchbrenner het geval is betwijfelt hij. De oorspronkelijke afbeelding van Fries (1877) laat een donker grijsbruine paddestoel zien die, van kleur en vorm, goed gelijkend is met onze vondst uit "Het Leen", zij het iets minder fors van bouw en met een meer vezelige hoed.

Ook de afbeelding van Quélet (1884), onder de naam *Entoloma erophilum* var. *pyrenaicum*, komt goed overeen. Hij toont duidelijk de holle, overlans gestreepte steel. Een meelgeur heeft Quélet niet waargenomen.

Agaricus plebeius is volgens Kalchbrenner (1877) een lichtgrijze paddestoel met een onregelmatig golvende, vlakke tot ingedrukte hoed, duidelijk geschubd, de plaatjes horizontaal aangehecht, de steel met een zelfde kleur en niet hol. Dus duidelijk een andere soort. Ook de afbeelding van Bresadola (1927), onder de naam *Entoloma erophilum* laat een bleekgrijze paddestoel zien die veel overeenkomst heeft met de afbeelding van Kalchbrenner.

In zijn werk over de Satijnzwammen emendeert Noordeloos (1981) het door Romagnesi opgerichte ondergeslacht *Trichopilus* door toevoeging van de sectie *Erophila* Rom. Hij onderscheidt hierin *Entoloma erophilum* (Fr.) Karst. en *Entoloma plebeium* Kalchbr. Een van de kenmerken van deze sectie is "de hoed dikwijls vlak of met lichtjes ingedrukt centrum". De meeste auteurs geven voor *Entoloma erophilum* een duidelijk

Aankoop van Mycologische boeken.

M. Morren en J. Van Yper

Regelmatig wordt ons gevraagd waar en hoe men het best buitenlandse mycologische boeken bestelt. Hieronder enkele nuttige adressen alsmede enige ervaringen opgedaan bij de aankoop van boeken ten behoeve van de kring

Duitsland:

Koeltz Scientific Books, Hernwaldstraße 6, P.O.Box 1360, D-6240 Koenigstein, is een wetenschappelijke boekhandel. Naast alle nieuwe boeken over mycologie worden ook antikwarische werken te koop aangeboden. Het adres is voornamelijk aan te raden voor Duitse publicaties. Zij leveren snel en de afwerking van de bestellingen is verzorgd.

Bij Interpilz, Dr. Meixner GMBH., Sonntagweg 6c, D-7000 Stuttgart 80, kan men terecht voor boeken, reaktieven en apparaten zoals bijvoorbeeld droogovens en dergelijke.

England:

Wheldon & Wesley Ltd., Lytton Lodge, Codicote, Herts. SG4 8TE, England, verkoopt nieuwe en antikwarische werken alsmede alle publicaties van The Commonwealth Mycological Institute. Deze boekhandel is voordelig voor de aankoop van Engelse en Amerikaanse boeken. Men moet op een leveringstermijn van 3 à 4 weken rekenen.

Frankrijk:

De Librairie du Muséum, 36 rue Geoffroy-Saint-Hilaire, F-75005 Paris, correspondentieadres boîte postale 429, F-75233 Paris Cedex 05, is gevestigd in het natuurhistorisch museum van Parijs. Daar heeft ook de Société Mycologique de France haar zetel en bibliotheek ondergebracht. Wanneer men in Parijs verblijft is een bezoek aan zowel de boekhandel als aan de uitgebreide bibliotheek van de honderdjarige vereniging ten zeerste de moeite waard. De Librairie du Muséum is aan te raden voor Franse uitgaven die tamelijk snel worden geleverd.

Nederland:

De publicaties van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Wetenschappelijke Mededelingen en van de Natuurhistorische Bibliotheek zijn te bestellen op het adres K.N.N.V., B. Hoogenboomlaan 24, NL-1718 BJ Hoogwoud, waar ook alle inlichtingen te bekomen zijn. De bestellingen zijn op voorhand te betalen op giro nummer 13.028. De leden van de K.N.N.V. en van de Nederlandse Mycologische Vereniging genieten een gunsttarief.

In België zijn de publicaties te bekomen bij de Belgische Natuur- en Vogelreservaten, Vautierstraat 29, 1040 Brussel.

Asher & Co op de Keizersgracht 526 te Amsterdam is een gekende handel in nieuwe en antikwarische boeken.

De uitgaven van het Rijksherbarium, welke meestal in het Engels verschijnen, zijn te bestellen op het adres: Rijksherbarium, Schelpenkade 6, P.O.Box 9514, NL-2300 RA Leiden.

Voor flora's en natuurgidsen kan men terecht bij Architectuur + Natura, Leliegracht 44, NL-1015 DH Amsterdam.

Noorwegen:

De Noorse reeksen, The Polyporaceae of North Europe, The Corticiaceae of North Europe, waarvan reeds 6 delen verschenen, en The Geastraceae of North Europe, welke in druk is, bestelt men het best rechtstreeks in Noorwegen bij Fungiflora, P.O.Box 95, Blindern, N-0313 Oslo 3.

Zwitserland:

Bij Krypto, F. Flück-Wirth, CH-9053 Teufen AR, kan men alle mycologische boeken verkrijgen. De levering geschiedt snel en is goed verzorgd, meestal uit voorraad. De prijzen zijn gezien de dure Zwitserse frank aan de hoge kant en het adres is daardoor alleen maar aan te raden voor Zwitserse uitgaven. Naast de klassieke boekhandel is er een antikwariaat dat echter fel overdreven prijzen aanrekent.

De verzendingen geschieden bijna altijd per aangetekende post en worden door de postbode aangeboden met een nota voor de eraan verbonden kosten en Belgische BTW. Is men op dat ogenblik niet thuis dan wordt een kaartje in de bus gestoken zeggende dat het pakket nog gedurende 8 dagen ter beschikking op het postkantoor ligt.

Meestal wordt een bedrag voor verzendings- en behandelingskosten aangerekend. Dit bedrag kan nogal uiteenlopen al naar gelang de boekhandel en wordt met de dag hoger vooral door stijgende posttarieven. Zo rekende laatst Koeltz Scientific Books DM 11 aan voor de verzending van de Atlas der Basidiomyceten van W. Jülich en M. Moser. Het Rijksherbarium bracht Hfl. 15 in rekening voor de verzending van The Dutch, French and British species of Psathyrella.

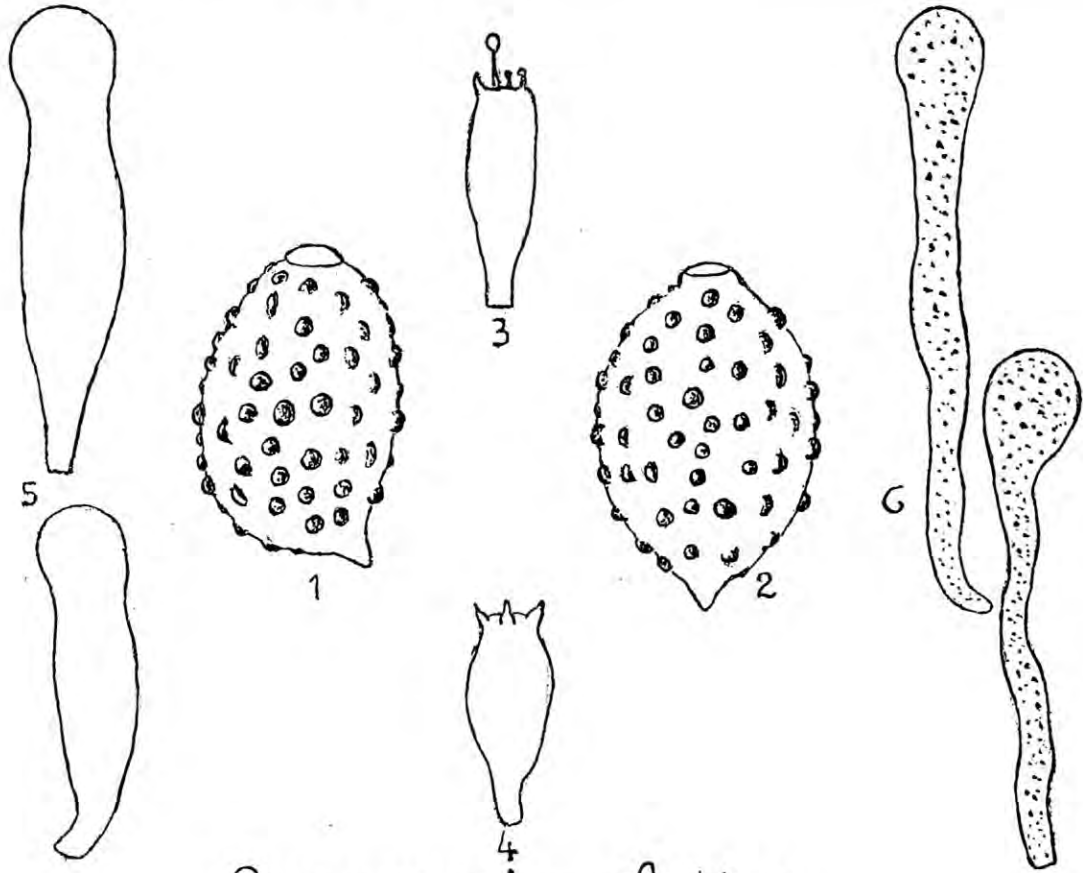
De meest eenvoudige manier van betalen is via een postrekening. Het is bovendien de goedkoopste wijze want de dienst van de postchecks rekent geen kosten aan en hanteert een gunstige omrekenkoers voor de vreemde valuta. De betaling geschiedt met een gewoon overschrijvingsbulletin waarop men naast de gebruikelijke gegevens de munt van het te betalen bedrag vermeldt. Bovenaan in het witte vlak plaatst men de melding 'Buitenland'. Het loont de moeite alleen reeds voor deze verrichtingen een postrekening te openen. Het houden van een rekening is kosteloos en wanneer nodig schrijft men het bedrag over van een andere rekening.

Niet conforme of beschadigde boeken worden in principe door de serieuze boekhandelaren zonder problemen teruggenomen. Voor de inklaring van het vervangende exemplaar moet men zich bij de douane aanbieden met de inklaringsdocumenten van de eerste zending. Men moet deze stukken dus een tijdje bijhouden.

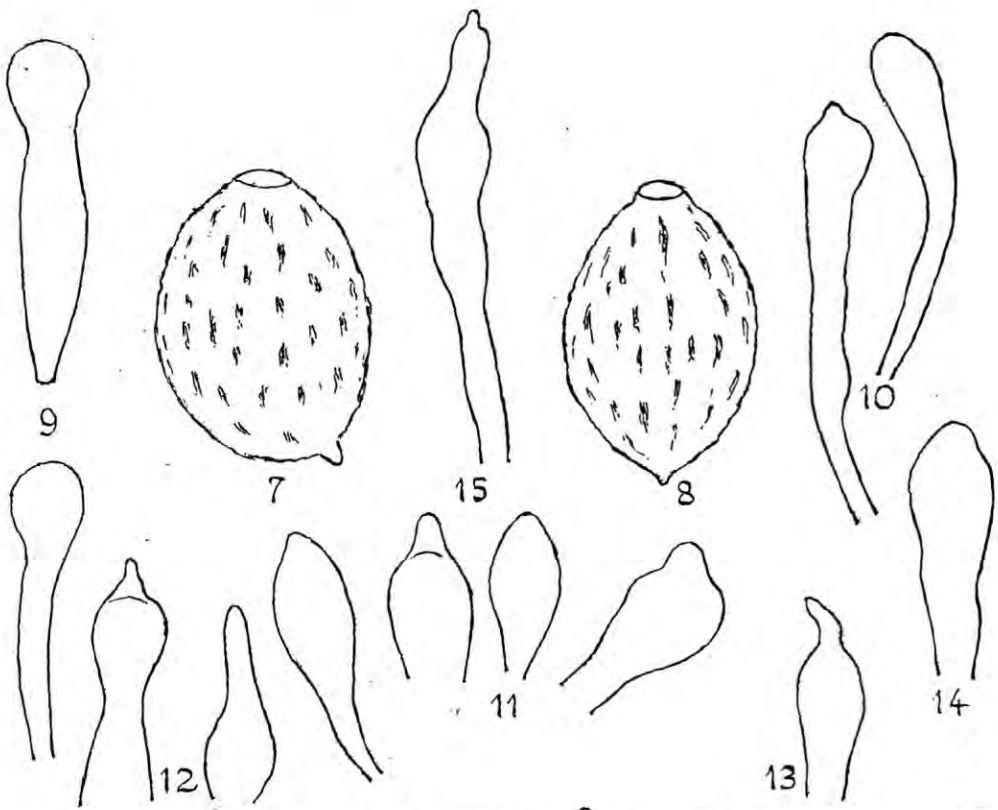
Wanneer men eenmaal klant is bij een wetenschappelijke boekhandel zal deze op geregelde tijdstippen zijn catalogoog toezenden. Zo blijft men op de hoogte van wat er zoal verschijnt en kan men bovendien de prijzen vergelijken. De ondervinding leert dat een boek in het land van uitgifte het goedkoopst is.

Natuurlijk kan men ook boeken bestellen bij een goede Belgische boekhandel. Het voordeel is dat men na verloop van tijd het boek maar af te halen heeft. Nadelen zijn dat men meestal verschillende maanden moet wachten daar de boekhandelaren de bestellingen centraliseren en de prijs die meestal hoger ligt.

De voorwaarden van abonnering op buitenlandse tijdschriften staan meestal vermeld in die tijdschriften zelf. Dikwijls is deze gebonden aan een lidmaatschap van de vereniging die het tijdschrift uitgeeft. Wie inlichtingen daaromtrent verlangt kan steeds terecht bij onze bibliothecaris, J. Schavey, die gaarne behulpzaam zal zijn.

Lacrymaria velutina

Lacrymaria glauca

LS.

Een belangrijke vondst, *Lacrymaria glareosa*.

L. Imler

Een belangrijke vondst werd gedaan door H. De Meulder, ijverige mycologische speurder [zie van hem *Xylaria oxyacantha* Tull. en *Diderma trevelyani* (Grev.) Fr. in AMK Mededelingen respectievelijk 84.2 en 86.1, Paddestoelen van Fort 7, 1981-1985 en in samenwerking met I. Antonissen en J. Van de Meerssche, Paddestoelen van Zoersel, 1982-1985].

H. De Meulder vond op 22 juli 1984, in het Rivierenhof te Deurne-Antwerpen een donker paddestoeltje met een hoedje van ongeveer 8 mm doormeter en een steeltje van zowat 1,5 cm lengte. Het werd bewaard in de ijskast en ons getoond tijdens een vergadering. Met de loep bekeken dachten M. Morren en ik aan een *Inocybe*, vooral door het fijn vezelig uitzicht van de hoed. In de microscoop zag ik evenwel donkere wrattige sporen gelijkend op die van *Lacrymaria velutina*, maar ik bemerkte andere cystiden. De benaming *Lacrymaria*, als afzonderlijk geslacht, heeft bepaald mijn voorkeur; wellicht kom ik daar nog op terug.

Op bijgaande afbeeldingen zien we vergelijkende microscopie. Bij *Lacrymaria velutina* zijn de sporen (x4.000) duidelijk wrattig, bij die van De Meulder's vondst slechts ruig en wat korter. Ook de cystiden op de plaatjes verschillen bepaald.

Lacrymaria glareosa, 28 jaar geleden een nieuwe soort voor de mycologie, werd bekend gemaakt door de befaamde Zwitserse mycoloog Jules Favre in mei 1958 (Schweizerische Zeitschrift für Pilzkunde 36, nr. 5, blz. 69); *glareosa* betekent vol gruis (een slijkerige groeilaag met grint kwam voor bij de eerste ontdekking).

Beschrijving van de plaat (zie hiernaast).

(Sporen x4.000, andere elementen x1.000)

***Lacrymaria velutina*.**

1. duidelijk gewratte spore, zijzicht, 10 x 6,75 μm ,
2. idem, voorzicht, 10,5 x 7,5 μm ,
3. en 4. basidiën,
5. twee cystiden van het vlak der plaatjes,
6. twee cystiden van de boord der plaatjes.

Lacrymaria glareosa

7. ruige spore zonder afgetekende wratten, zijzicht, 9,375 x 7 μm ; (op onrijpe sporen bevinden zich wratjes die zich geleidelijk strekken tot dunne korstjes; duidelijkst waar te nemen in chloralhydraat),
8. idem, voorzicht, 9,5 x 6,25 μm ,
9. twee cystiden, kleiner dan nummer 5,
10. cystiden van de boord der plaatjes, eveneens kleiner dan nummer 6, een daarvan met een bultje op de top,
11. vier cystiden bijeen met korte uitstulpingen,
12. en 13. drie cystiden met langere uitsteeksels,
14. afzonderlijke cystide.

NB. Na vele pogingen geen basidiën gevonden op het exsiccaat in slechte staat, vandaar ook cystiden met onvolledige basis.

Die keurige studie bezorgt ons wat betreft de grootte van de vruchtlichamen, hun kleur, de sporen en cystiden, voornamelijk kenmerken genoeg om te besluiten tot overeenkomst met de vondst van H. De Meulder.

In de Flora van Moser, (3de uitgave, 1967, blz. 218), werd de soort van Favre opgenomen met als groeimidden "subalpine zone". Het Rivierenhof is volgens ons medelid Dr. A.F.M. Reijnders een oud kleibos, en we weten, vooral door hem, wat mycologische verrassingen in zulke omstandigheden kunnen voorkomen. Als die soort terug wordt geplukt, mag er niet gearzeld worden om er een dokument van te maken met kleurplaat; uitgebreide microscopie en beschrijvingen. Dat zou ook moeten gebeuren voor enkele "vormen" uit de literatuur van *Lacrymaria velutina*, met daarbij de min of meer roodachtige *Lacrymaria pyrotricha* in bergstreken groeiend maar ook in het Zoniënwoud.

Boekbespreking.

J. Schavey en J. Van Yper

Een nieuwe aanwinst: Farbatlas der Basidiomyceten, door M. Moser en W. Jülich in samenwerking met C. Furrer-Ziogas.

Deze kleuratlas is bedoeld als complement voor de uitgaven Nichtblätterpilze, Gallertpilze und Bauchpilze van W. Jülich en Rohrlinge und Blätterpilze van M. Moser, respectievelijk Band IIb/1 en IIb/2 van de Kleine Kryptogamenflora, aanwezig in de bibliotheek van de kring.

Het werk wordt in een tiental afleveringen uitgegeven. De dubbele aflevering 1+2 is reeds in ons bezit, aflevering 3 wordt op het einde van het jaar verwacht. De uitgave is losbladig en wordt geleverd met een ringmap. De auteurs hebben zich voorgenomen ongeveer 3.000 Basidiomyceten af te beelden.

De basisidee voor deze ruime fotoverzameling is de paddestoel zo voor te stellen dat vele determinatiekenmerken zichtbaar worden. De zeer korte diagnoses van de geslachten zijn in het Duits, Engels, Frans en Italiaans gegeven. Er zijn geen microscopische afbeeldingen voorzien, wat spijtig is voor een werk van dergelijk gehalte. De ervaring leert ons dat de microscopie onontbeerlijk is.

Al met al een prachtwerk, dat niet mag ontbreken in onze bibliotheek.

Uitgever: G. Fischer, Stuttgart.

Prijs: Aflevering 1+2: DM 198, aflevering 3: DM 90.

Zo'n lekker paddestoelenboekje bij mij thuis, door M. Verfaillie.

Op de tentoonstelling van lentepaddestoelen presenteerde M. Verfaillie op een kleine maar druk bezochte stand over paddestoelenteelt de 2de druk van haar beknopte paddestoelenteelt handleiding "Zo'n lekker paddestoelenboekje bij mij thuis".

In zijn inleiding verzekert P. Van der Veken de lezer meegesleurd te zullen worden met het enthousiasme van zijn oud-studente. Inderdaad worden in een vlotte en aangenaam leesbare taal stap voor stap de verschillende handelingen besproken en worden vele tips opgedaan in de praktijk gegeven.

Tot slot worden enkele culinaire tips en smakelijke recepten gegeven. Een plezierig boekje dat door de vele algemene informatie ook voor hen die niet onmiddellijk met de teelt van paddestoelen zoeken te beginnen interessant is.

Prijs: F 386.

Determinatiesleutel voor de soorten van het geslacht
Russula aan de hand van veldkenmerken

B. Buyck

Het geslacht *Russula* vermaard onder alle mycologen vanwege zijn mooie gekleurde paddestoelen, blijft voor de meeste amateurs een niet te betreden heiligdom. Slechts zij die over een goed microscoop beschikken, kunnen dank zij het befaamde werk van Romagnesi, een identificatiepoging ondernemen met een redelijke kans tot welslagen. Dit veronderstelt echter een basiskennis van de Franse taal en heel wat microscopie-ervaring met de betrokken soorten. De sleutel van Heinemann (Naturalistes Belges, 1962) heeft hier maar weinig aan veranderd.

Aangezien men vanuit diverse hoeken aandringt op het maken van een bevattelijke, Nederlandstalige determinatiesleutel, die vooral bedoeld zou zijn om ook in het veld een eerste identificatiepoging te ondernemen, volgt hier dan een eerste proeve in die richting.

De sleutel gaat ervan uit dat de gebruiker een minimale kennis van boomsoorten bezit. Omdat vooral een onmiddellijk resultaat wordt verwacht, werd afgezien van het gebruik van de sporekleur (deze wordt wel ter informatie vermeld bij elke soort). Dit vereist echter een volledig ander uitgangspunt dan alle nu bestaande sleutels. Na heel wat literatuurstudie bleken ecologische gegevens de mogelijke oplossing te vormen. Behalve voor de *Compactae*, wordt de standplaats onder naald- of loofhout als eerste grote opsplitsing benut. Sommige soorten komen uiteraard in beide categorieën voor, maar deze opsplitsing betekent reeds een enorme vereenvoudiging, vooral voor de naaldhout-groep. Anderzijds werd het onbenut laten van de sporekleur ook gedeeltelijk opgevangen door het gebruik van de lamelkleur. Ik wil er hier onmiddellijk op wijzen dat hiermee de lamelkleur bij rijpe, volgroeide exemplaren wordt bedoeld, wat maakt dat voor alleenstaande, jonge specimen determinatie soms twijfelachtig kan worden. Ook het gebruik van chemicaliën bij identificatie wordt zoveel mogelijk vermeden. De ingeburgerde reactie met ijzersulfaat blijft echter nodig voor het afzonderen van de *xerampelina*-groep. De reactie op Galac wordt hier en daar vermeld, maar deze kan worden omzeild via andere kenmerken en is dus eerder van informatief karakter.

Geur blijft zeer belangrijk en ik heb gepoogd de omschrijvingen zo bevattelijk mogelijk te houden (uitdrukkingen als 'odeur de confiture de mirabelles en train de cuire au moment de la corruption' of 'odeur de camembert non fait ou de topinambours en train de cuire' moet men hier niet zoeken). Ook verwijzingen naar soorten (odeur de fellea, comme *Russula amoena*, *Lactarius volemus* of *Hygrophorus cossus*') vergen een grote soortenkennis en zijn hier derhalve van geen enkel nut.

Soms, zoals in het geval van de *Griseinae* of *Viridantinae*, werd afgezien van al te diepgaande specificering, vanwege onze zeer fragmentaire soortenkennis. Toch zou ik er willen op aandringen dat men juist die groepen in het oog gaat houden. Er zouden bijvoorbeeld slechts twee soorten *Griseinae* voorkomen onder naaldhout!

Het eerste, ingekorte deel van deze sleutel wordt hier dus voorgesteld aan de leden van de Antwerpse Mycologische Kring. De bedoeling is om via de grote

AMK Mededelingen

terreinervaring van de kring de bruikbaarheid van deze sleutel te toetsen en bepaalde leemten of onjuistheden op te sporen. Alle soorten die reeds voor België, Nederland of het Groot-Hertogdom Luxemburg werden vermeld, zijn in de sleutel opgenomen. Alle op- of aanmerkingen kunnen ofwel rechtstreeks ofwel via Jean Van Yper aan mij worden doorgespeeld. Voor slecht gekende soorten dring ik er op aan dat alleen rekening kan worden gehouden met bijkomende gegevens wanneer zij vergezeld zijn van een exsiccataat (liefst met dia's).

Elke soort wordt in principe toegelicht met enkele typische kenmerken en summiere gegevens over standplaats, voorkomen en sporekleur (naar Romagnesi), wat dus reeds een eerste juistheidscontrole toelaat. Veel geluk.

- 1 * Harde stevige paddestoelen. Hoed in tinten van wit, grijs, bruin tot zwart, soms met gele nuances. Tussenplaatjes talrijker dan plaatjes. Hoedrand zeer lang ingerold. →→→ *Compactae* (2)
** Stevige of fragiele soorten. Tussenplaatjes niet of slechts sporadisch aanwezig. Hoedrand niet ingerold. →→→ *Genuinae* (10)
- 2 * Het vlees verkleurt niet bij doorsnijden of kwetsen. Er treedt hoogstens een bruinverkleuring op na enkele uren blootstelling aan de lucht. Uitzicht als van Melkzwammen. →→→ *Florantinae* (8)
** Bij doorsnijden of kwetsen verkleurt het vlees duidelijk rood, zwart of grijsbruin. →→→ (3)
- 3 * Plaatjes dik, breed, ver uiteenstaand, crèmekleurig bij jonge exemplaren. Grote, stevige paddestoel, waarvan het vlees bij jonge exemplaren bloedrood verkleurt, alvorens zwart te worden. Smaak zacht, hooguit lichtjes scherp in de lamellen. Oudere en afgestorven vruchtlichamen zwart verdrogend; ze vormen een ideaal substraat voor de Poederzwamgast (*Asterophora lycoperdoides*). Onder loofhout, maar ook onder naaldbomen groeiend. Zeer algemeen in alle streken. Sporee wit (Ia).
→→→ *Grofplaatrussula*, *Russula nigricans*
** Plaatjes dun en dicht tot zeer dicht aaneengesloten. →→→ (4)
- 4 * Hoedhuid slijmig, glanzend; vlees al dan niet zeer scherp van smaak. →→→ (7)
** Hoedhuid mat; vlees nooit zeer scherp van smaak. →→→ (5)
- 5 * Vruchtlichaam zeer sterk verkleurend. Lamellen met roze schijn. Middelmattig grote paddestoel (max. 12 cm diameter), bleek van kleur, maar vlug bruin-zwart gevlekt. Lamellen gebroken wit met een zacht roze schijn. Vlees scherp smakend in de lamellen, zacht in de rest van het vruchtlichaam. Onder loof- en naaldbomen. Vrij zeldzaam, maar wordt meestal beschouwd als synoniem van *Russula albonigra*. Sporee wit (Ia).
→→→ *Anthraceutrussula*, *Russula anthracina*
** Vruchtlichaam nooit anthracietzwart. Lamellen wit tot gebroken wit. →→→ (6)
- 6 * Middelgrote soort [6-12(-15) cm diameter]. Lamellen melkwit tot ivoorkleurig, ongeveer 7 per cm op 1 cm van de hoedrand.
De donkerbruine hoed sterk contrasterend met de witte lamellen. Smaak

zacht en fris (menthol). Bij doorsnijden wordt het vlees helemaal niet of slechts zeer vluchtig roodbruin. Slechts af en toe ook bij naaldbomen.

Vrij zeldzaam. Sporée wit (Ia). →→ Zwartwitte russula, *Russula albonigra*

- ** Vrij kleine soort (4-7 cm diameter). Lamellen gebroken wit met zachtgele tint, ongeveer 15 per cm op 1 cm van de hoedrand.

Hoed met overwegend bleke tint, maar plaatselijk - vooral ter hoogte van het centrum - bruin verkleurend met gele soms zachtrode nuances. Smaak zacht of zeer lichtjes scherp. Vlees doorgaans duidelijk rood verkleurend vooraleer zwart te worden. Komt slechts af en toe onder naaldhout voor. Plaatselijk vrij algemeen. Sporée wit (Ia).

→→ Fijnplaatrussula, *Russula densifolia*

- 7 * Smaak ter hoogte van de lamellen zeer scherp tot brandend.

- (4) Hoed bleek, beige tot vaalbruin, nooit zeer donkerbruin of zwart, soms met roestige nuances. Vlees wordt duidelijk rood, maar verkleurt bijna onmiddellijk tot grijs. Vooral onder loofbomen. Zeldzaam. Sporée wit (Ia).

→→ *Russula acrifolia*

- ** Smaak ter hoogte van de lamellen zacht.

Hoed zeer lang bleek, dan roestig warmbruin, 6-20 cm diameter. Lamellen crèmekleurig. Uitsluitend onder Den, vanaf oktober. Plaatselijk vrij algemeen, elders zeer zeldzaam. Sporée wit (Ia).

→→ Rookrussula, *Russula adusta*

- 8 * Lamellen okerkleurig.

- (2) Hoed wit, plaatselijk met duidelijk vuilgele, okerkleurige tinten, diep trechtersvormig, vaak onregelmatig golvend aan de rand. In België éénmaal gevonden te Marches-Les-Dames (1953). Onder Beuk. Sporée bleek okerkleurig (IIIa).

→→ *Russula pseudodelica*

- ** Lamellen wit tot gebroken wit, soms met groenige schijn.

→→ (9)

- 9 * Lamellen vrij dik en tamelijk wijd uit elkaar (minder dan 10 per cm op 1 cm van de hoedrand), zonder groenige schijn.

Hoed wit, met gele tot roestige vlekken, meestal bevuild door humus en aarde. Kort en gedrongen uiterlijk. Vooral onder Eik, Beuk, Populier en Linde, slechts uitzonderlijk bij naaldbomen. Vrij algemeen. Sporée gebroken wit (Ib-IIa).

→→ Witte russula, *Russula delica*

- ** Lamellen dun en dicht opeen (meer dan 10 per cm op 1 cm van de hoedrand), met groenige schijn.

Gelijkt sterk op *Russula delica*, maar is slanker van vorm. Onder loofhout, vooral Beuk. Vrij zeldzaam. Sporée gebroken wit (Ia-IIa).

→→ *Russula chloroides*

- 10 * Bij naaldbomen.

→→ (11)

- (1)** Bij loofbomen.

→→ hier niet opgenomen.

- 11 * Vlees ter hoogte van de lamellen duidelijk (zeer) scherp, eventueel pas na enkele tijd.

→→ (12)

- ** Vlees ter hoogte van de lamellen niet of slechts licht scherp, uitzonderlijk bitter.

→→ (31)

AMK Mededelingen

- 12 * Hoed geel, okerkleurig, bruin, vuilbruin, okerbruin, soms met een geelgroene schijn maar nooit met duidelijke groene, violette of rode pigmenten. →→ (13)
** Hoed met duidelijk groene, violette of rode pigmenten. →→ (18)
- 13 * Soorten met een sterke onaangename geur (vis, sperma, camembert). Hoedrand meestal gekarteld en spits toelopend. →→ (14)
** Soorten met een onopvallende of meer aangename geur. →→ (15)
- 14 * Hoed geelbruin, diep oker, kastanjebruin, roestig (warme tinten van bruin). Meestal grote paddestoel (hoed tot 18 cm diameter) met tranende lamellen bij vochtig weer. Steel lang en breed, die hol wordt bij oudere exemplaren. Onder loof- en naaldhout met voorkeur voor Eik. Vrij algemeen. →→ Stinkende russula, *Russula foetens*
** Hoed grijsbruin, vaalbruin (koude tinten van bruin). Middelgrote, zeer scherpsmakende soort (hoed tot 7 cm diameter) met glanzende steel (als van vernis). Onder loof- en naaldhout, maar vooral onder Eik. Niet algemeen. Sporée bleek crème (IIb). →→ Scherpe kamrussula, *Russula amoenolens*
- 15 * Hoed hevig geel, bijna citroengeel van kleur, soms sterk uitgebleekt aan de (13) rand. Lamellen wit. Kleine tot middegrote soorten (tot 7 cm diameter) met aftrekbare hoedhuid. Door het frequent optreden van ontkleuringen blijft de gele kleur alleen ter hoogte van het hoedcentrum waarneembaar. Fruitig geurend. Zeer scherp smakend. Onder loof- en naaldhout. Zeldzaam. Sporée wit (Ia). →→ *Russula raoultii*
** Niet dergelijke kleur van hoed. →→ (16)
- 16 * Hoed met gele basiskleur, maar vermengd met roestige, bruine of zelfs zwak groenige nuances. →→ (17)
** Hoed bruin zonder gele tinten, rand sterk gekarteld. Scherp smakende soort met visceuse hoedhuid, gedeeltelijk aftrekbaar. Steel wit, maar vaak sterk bruinend. Zeldzame soort van grotere hoogte (Zuid-België en Luxemburg). Onder Spar (*Picea*). Sporée bleek crème (IIa-b). →→ *Russula consobrina*
- 17 * Plaatjes, steel en hoedrand opvallend homogeen honingkleurig; ter hoogte van (12) het hoedcentrum met roestige tot crèmige nuances. Smaak zeer scherp. Typische, moeilijk te omschrijven geur (chemisch en fruitig). Vooral onder Beuk, maar ook onder andere loof- en naaldbomen. Zeer algemeen. Sporée wit (Ia-b). →→ Beukerussula, *Russula fellea*
** Plaatjes en steel opvallend wit. Steel grijzer wordend bij oudere exemplaren. Hoed okergeel, beigegeel, zwavelgeel; vanaf november met duidelijke groene nuances. Zonder specifieke geur. Onder loof- en naaldhout. Zeer algemeen. Sporée wit (Ia-b) →→ Geelwitte russula, *Russula ochroleuca*
- 18 * Steel zonder rode, violette of purpere pigmenten, behalve soms aan de basis. →→ (19)

- ** Steel met duidelijke rode, violette of purpere pigmenten die niet beperkt blijven tot aan de basis. →→ (26)
- 19 * Hoed nooit zuiver roze, rood of oranje, maar met groene, olijfkleurige, geelgroene, purpere, okerbruine, bruin-wijnkleurige, zwartrode of grijzige, violette tinten. →→ (20)
- ** Hoed zuiver roze, rood of oranje, maar af en toe uitgebleekt in het hoedcentrum en daar soms gelig crème of lichtjes purper verkleurd. →→ (24)
- 20 * Lamellen diep oker tot zalmkleurig.
 Hoed hoofdzakelijk bruinkleurig, maar vaak met groene of violette tinten.
 Zeldzame soort van Zuid- België en Luxemburg; vooral onder Den. Sporee diep geel (IVe). →→ *Russula adulterina*
- ** Lamellen wit tot crèmekleurig. →→ (21)
- 21 * Stevige tot zeer stevige paddestoelen; steel meestal meer dan 2 cm diameter, matig scherp van smaak. →→ (22)
- ** Fragiele paddestoelen; steel meestal minder dan 2 cm diameter, zeer scherp van smaak. →→ (23)
- 22 * Zeer robuuste soort met massieve dikke steel (hoed tot 20 cm, steel tot 5 cm diameter). Hoed voornamelijk met violette, purpere tot bruine wijnkleurige pigmenten.
 Weinig algemene soort van Zuid- België en Luxemburg, uiterst zeldzaam in Nederland. Wordt bruin bij ouder worden. Groeit vooral onder Spar (*Picea*).
 Sporee crème (IIb). →→ Plompe russula, *Russula viscida*
- ** Middelgrote tot grote soort (maximum 12 cm diameter) met typisch rode, wijnkleurige hoedrand en donker, bijna zwart hoedcentrum.
 Zeer algemene soort van loofbossen, die uitzonderlijk ook onder naaldhout zou voorkomen. Bezit vaak gele, kleine gelig roestige vlekjes op de hoed.
 Sporee wit (Ia). →→ Zwartpurperen russula, *Russula krombholzii*
 (synoniem *Russula atropurpurea*)
- 23 * Lamellen zuiver wit; getand (loep!); hoedrand meestal licht gekarteld; zwak
 (21) reagerend op gaiactinctuur.
 Zeer variable en zeer algemene soort vanaf september. Komt hoofdzakelijk onder loofbomen voor. Sporee wit (Ia). →→ Broze russula, *Russula fragilis*
- ** Lamellen gebroken wit, niet getand aan de snede, sterk reagerend op gaiactinctuur. Soorten van vochtige moerassige plaatsen.
 In het veld kan men deze soort herkennen aan een zeer sterke 'bonbon'-geur, die bij *fragilis* veel minder is uitgesproken. Wanneer men beide soorten naast elkaar legt valt ook het duidelijk verschil in lamelkleur op. Onder Spar, ook bij loofbomen zoals Wilg en Berk. Niet algemeen.
 Sporee wit tot bleek crème (Ia-IIa). →→ *Russula atropurpurea*
 (synoniem *Russula olivaceoviolascens*)
- 24 * Lamellen met een duidelijke gelige schijn. Hoedhuid niet of alleen aan de
 (19) uiterste rand aftrekbaar.
 Stevige paddestoel, dikvlezig, met typisch bloedrode hoed, aflopende

- lamellen, en rozige steel die later geel verkleurt. Zeldzame soort van dennenbossen op een lemige of lemig-zandige ondergrond. Sporée okerkleurig (IIIa). →→ Bloedrode russula, *Russula sanguinea*
- ** Lamellen wit tot gebroken wit. Hoedhuid gemakkelijk aftrekbaar, behalve soms in het hoedcentrum. →→ (25)
- 25 * Hoed rozerood; bloedrood, soms zelfs oranjerood, vaak uitgebleekt tot bijna wit ter hoogte van het hoedcentrum.
 Zeer scherp smakende soort; met fragiele, vaak holle steel. Algemeen, onder Den en Spar. Sporée wit (Ia). →→ Braakrussula, *Russula emetica*
- ** Hoed eerder violetrood, donker wijnkleurig (zie ook 23**). →→ *R. atrorubens*
- 26 * Lamellen met een citroengele tint. Ammoniak verkleurt het vlees en de
 (18) lamellen min of meer rozerood.
 Zeer scherp van smaak; hoed en steel purper-violet. Algemene soort van de zandgrond (vooral in de duinen!), onder Den. Sporée okerkleurig (IIId-IIIa). →→ Duivelsbroodrussula, *Russula sardonica*
- ** Lamellen gebroken wit tot okerkleurig. Ammoniak geeft geen enkele reactie. →→ (27)
- 27 * Lamellen wit tot gebroken wit (crème). →→ (28)
- ** Lamellen met okergele schijn (volwassen exemplaren!). →→ (29)
- 28 * Onder Spar, slanke paddestoel.
 Soort van grotere hoogte (Oost Nederland, Zuid-België, Luxemburg). Hoed wijnrood met bijna zwart hoedcentrum. Scherp van smaak. Zwak geurend. Sporee donker crème (IIId). →→ Purperrode russula, *Russula queletii*
- ** Onder Den, robuuste paddestoel.
 In tegenstelling tot *Russula queletii* komt deze soort ook voor in laagland, smaakt ze minder scherp en geurt ze naar appels. Sporée bleek oker (IIIa). →→ *Russula torulosa*
- 29 * Hoedhuid tomaatrood, bloedrood, amarantrood, karmijnrood of scharlakenrood (soms wel uitgebleekt op bepaalde delen). →→ (30)
- ** Hoedhuid violetrood, purperrood, wijnrood tot bruinrood.
 Hoed vaak zeer donker bruinrood; steel vaak met rode vlekken; geur naar cederhout; smaak zeer langzaam maar onverdraaglijk scherp. Vooral onder Den, maar ook onder Spar. Zeldzame soort van grotere hoogte (Zuid-België, Luxemburg). Sporée oker tot geel (IIIId-IVa). →→ *Russula badia*
- 30 * Hoedhuid soms oneffen, zeer moeilijk aftrekbaar, mat (iets visceus bij vochtig weer), vooral bij Den (zie ook 24*). →→ Bloedrode russula, *Russula sanguinea*
- ** Hoedhuid glad, aftrekbaar tot op een derde van de straal, visceus glanzend als van vernis, vooral onder Spar.
 Zeer zeldzame soort van grotere hoogte (Zuid-België en Luxemburg), goed getypeerd door de sterk blinkende hoedhuid. Sporée oker (IIIb). →→ *Russula rhodopoda*

- 31 * Hoed geel, okerkleurig, bruin, in elk geval zonder groene, violette of rode
(11) pigmenten. →→ (32)
 ** Hoed nooit zuiver roze, rood of oranje, maar met groene, olijfkleurige, geelgroene, purpere, okerbruine, wijnkleurige, zwarte, grijzige of violette tinten. →→ (48)
 *** Hoed zuiver roze, rood of oranje (soms wel uitgebleekt vooral in het hoedcentrum en daar gelig-crèmig of lichtjes purper verkleurd). →→ (39)
- 32 * Hoedhuid citroengeel, zwavelgeel of okergeel. Vooral soorten die slechts sporadisch onder naaldbomen voorkomen. Smaak volledig zacht. →→ (33)
 ** Hoedhuid overwegend bruin, vooral of uitsluitend voorkomend op grotere hoogte. Smaak zacht tot licht scherp in de lamellen. →→ (36)
- 33 * Kleine, elegante tot gedrongen soorten met okergele tot oranjegele lamellen. →→ (34)
 ** Middelgrote tot grote soorten met gebroken witte lamellen. →→ (35)
- 34 * Duidelijke abrikozengeur. Hoedhuid meestal dofglanzend, mat.
 Deze soort zou volgens Romagnesi ook onder naaldbomen groeien, maar is zowel in België, Nederland, Luxemburg en Duitsland slechts gevonden onder loofbomen. Sporee geel (IVd). →→ Abrikozenrussula, *Russula risigalina*
 (Synoniem *Russula chamaeleontina*)
 ** Onopvallende en eerder zure geur. Hoedhuid meestal visceus, blinkend.
 In onze streken zeer zeldzame soort (allen bekend van Lux.), die volgens Romagnesi ook onder naaldhout groeit. Sporee geel (IVd).
 →→ *Russula vitellina*
- 35 * De plaatjes vormen tegen de steel meestal een ringvormige zone van soms een halve cm breed, waar de plaatjes aderig, netvormig vertakken.
 Stevige paddestoel met onderaan smaller wordende steel. Hoedkleur overwegend groen. Niet algemene soort die in Nederland, Duitsland en Luxemburg slechts werd aangetroffen bij naaldbomen. Sporee wit (Ia).
 →→ Vorkplaatrussula, *Russula heterophylla* var. *chlora*.
 ** Geen dergelijke zone.
 Stevige soort, slanker dan de vorige, met bijna citroengele hoed en eveneens naar onderen spits toelopende steel. Niet algemeen. Vooral bij loofbomen. Sporee crème (IIa-b).
 →→ Paarsstelige pastelrussula (gele vorm), *Russula violeipes* f. *citrina*
- 36 * Fragiele, slanke, kleine soort.
(32) Algemene soort van hoger gelegen sparrenbossen (Zuid België, Luxemburg), elders zeer zeldzaam. Bruine vorm van overwegend violetpurpere soort met okerkleurige lamellen. Sporee goudgeel (IVb).
 →→ Kleine sparrerussula, *Russula nauseosa*
 ** Robuuste, stevige paddestoel. →→ (37)
- 37 * Lamellen gebroken wit, vettig aanvoelend bij wrijven.
 Bij ons zeer zeldzame soort (Zuid-België en Luxemburg). Sporee crème (IIb)
 →→ *Russula mustelina*

- ** Lamellen met okerkleurige of gelige tint, verbrokkelen bij wrijven. →→ (38)
- 38 * Steel met roze tinten. Sterke, vlugge reactie (violetrood) op fenol.
Deze soort wordt meestal gekenmerkt door een concentrische adering van de hoedhuidrand en door een roze band bovenaan de steel. Vrij algemene soort van grotere hoogte. Onder loofhout en naaldbomen. Sporée geel (IVc-d). →→ Gerimpelde russula, *Russula olivacea*
- ** Steel zonder roze tinten. Niet die reactie met fenol.
Zeer kleurvariabele soort van hoger gelegen naaldbossen (Zuid België en Luxemburg), met matte glans op de hoed en zachte notensmaak. In Nederland en Laag- en Midden-België afwezig. Sporée geel (IVc). Wanneer laattijdig een duidelijke scherpe smaak optreedt zie *Russula adulterina* (20*)
→→ Glanzende russula, *Russula integra*
- 39 * Onaangename visgeur aan de steelbasis. Groene reactie op ijzersulfaat.
- (31) Behalve door de geur, ook gekarakteriseerd door de purperrode, plaatselijk bijna zwarte hoedkleur en roodgetinte steel. Onder naaldbomen (vooral Den) op zure ondergrond. Sporée diep oker (IIIc).
→→ Vissige russula, *Russula xerampelina*
- ** Steelbasis zonder visgeur. Geen groene reactie op ijzersulfaat. →→ (40)
- 40 * Grote, stevige soorten. Hoed meestal meer dan 7 cm diameter (tot 20 cm); steel meestal meer dan 2 cm diameter. →→ (41)
- ** Middelgrote tot kleine soorten. Hoed meestal minder dan 7 cm diameter; steel meestal minder dan 2 cm diameter. →→ (42)
- 41 * Soort van hoger gelegen sparrenbossen (zie 22*)
→→ Plompe russula, *Russula viscida*
- ** Soort van vochtige, moerassige dennenbossen.
Steel vaak rood getint maar niet altijd even duidelijk, meestal zeer lang. Hoed met typische kleur en glans van rode appels. Steeds zeldzamer wordende soort van dennenbossen op zure ondergrond. Sporée oker (IIIa-b).
→→ Appelrussula, *Russula paludosa*
- 42 * Steel met rode of roze tinten (niet alleen aan de basis!). →→ (43)
- (40)** Steel wit, geel verkleurend of met een weinig rood aan de steelbasis. →→ (44)
- 43 * Steel meestal breder uitlopend naar de basis toe. Mentholsmak en -geur.
De droge, rode hoed en het zeer harde, iets bittere vlees en niet aftrekbare hoedhuid zijn goede kenmerken. Niet algemene soort die vooral groeit onder Beuk. Sporée wit (IIa). →→ Potloodrussula, *Russula lepida*
- ** Steel duidelijk versmallend aan de basis toe. Geen mentholsmak, maar wel zeer opvallende geur.
Hoed prachtig lila-violet, mat, fluweelachtig. Zeer zeldzame soort, die slechts af en toe onder naaldbomen groeit. Voorkomen in onze streken twijfelachtig. Sporée crème (IIb). →→ Pastelrussula, *Russula amoena*

- 44 * Soorten met duidelijke geelverkleuring of gele vlekken op steel en lamellen. (42) →→ (45)
 ** Soorten zonder duidelijke geelverkleuring of gele vlekken op steel en lamellen. →→ (46)
- 45 * Prachtig oranje-gele soort met typisch citroengele lamelsnede (jonge exemplaren!) en citroengevlekte steel (vooral basis).
 Prachtig gekleurde, vrij kleine soort die zowel in loof- als naaldbossen af en toe voorkomt, vooral op kalkrijke bodem. Kan echter af en toe macroscopisch volledig afwijken door ontbreken van gele kleur, waardoor determinatie zonder microscoop onmogelijk wordt. Sporee geel (IVb-c).
 →→ Goudgele russula, *Russula aurata*
- * Vlees en lamellen verkleuren vuilgeel tot zelfs roestig.
 Zeer moeilijke soortengroep, die microscopisch onderzoek vereist en nog slecht gekend is. Deze soort zou vooral voorkomen onder Spar. Sporee crème (IIc-d).
 →→ Vergelende russula, *Russula puellaris*
- 46 * Duidelijke abrikozengeur aan de onderzijde van de hoed (zie 34*) (44) →→ Abrikozenrussula, *Russula risigalina*
 ** Zonder deze geur. →→ (47)
- 47 * Zeer fragiele, slanke soort met spierwitte lamellen.
 Soort van zeer vochtige, moerassige plaatsen (bijvoorbeeld tussen Sphagnum) op sterk zure bodem. Sporee wit (Ia). →→ *Russula aquosa*
- ** Vrij stevige, gedrongen soort met gebroken witte (jonge) tot okerkleurige lamellen.
 Soort van droge dennenbossen (ook onder loofbomen) met koperrode, baksteenrode hoed met matte glans. Sporee oker (IIIa-b)
 →→ Schotelrussula, *Russula velenovskyi*
- 48 * Onaangename visgeur aan steelbasis (volwassen exemplaren!). Groene reactie (31) met ijzersulfaat (zie 39*). →→ Vissige russula, *Russula xerampelina*
 ** Zonder deze geur en reactie. →→ (49)
- 49 * Steel met roze, violette of rode tint (al dan niet plaatselijk). →→ (50)
 ** Steel wit, eventueel geel, bruin of grijs verkleurend. →→ (53)
- 50 * Lamellen wit of gebroken wit. →→ (51)
 ** Lamellen vlug met okerkleurige tint bij rijpheid (zie 38*).
 →→ Pastelrussula, *Russula olivacea*
- 51 * Hoed fel purper tot amarantviolet (zie 43**) →→ Gerimpelde russula, *Russula amoena*
 ** Hoed zachter van kleur, vaak met groene nuances. →→ (52)
- 52 * Hoed bijna steeds gedeeltelijk geel. Algemene soort (zie 35**). →→ Paarsstelige pastelrussula, *Russula violeipes*
 ** Hoed purperbruin of olijfkleurig.
 Volgens Romagnesi komt deze soort ook voor onder naaldhout. Niet

algemeen. Sporee diep crème (IIc-d).

→→ Valse pastelrussula, *Russula amoenicolor*

- 53 * Hoedhuid na een tijdje kauwen zeer bitter van smaak, matglanzend, zeer donker
(49) violet tot purperbruin. Met een duidelijke, centrale verhevenheid op de hoed.
Algemene soort in dennenbossen. Sporee geel (IVb).

→→ Papilrussula, *Russula caerulea*

** Niet aldus.

→→ (54)

- 54 * Lamellen wit of gebroken wit.

→→ (55)

** Lamellen met okerkleurige of goudgele tinten ofwel geel verkleurend door
ouderdom.

→→ (59)

- 55 * Lamellen vettig aanvoelend bij wrijving (niet afbrekend, maar door druk tot
vettige massa vervormend).

Zeer kleurvariabele soort met overwegend donkerviolette, blauwachtige of
groenige tinten. Zeer algemene soort onder alle vegetaties. Sporee wit
(Ia).

→→ Regenboogrussula, *Russula cyanoxantha*

** Lamellen verbrokkelend wanneer men er over wrijft.

→→ (56)

- 56 * Lamellen vormen bovenaan de steel een ringvormige zone, waar ze aderig-
netvormig vertakken en anastomoseran. Hoed groen; soms bruin-wijnkleurig ter
hoogte van het hoedcentrum (zie 35*).

→→ Vorkplaatrussula, *Russula heterophylla*

** Niet aldus

→→ (57)

- 57 * Zeer grote, robuuste soort van grotere hoogte. Hoed rood, purper, violet,
plaatselijk verbleekt tot geelbruin (zie 22*).

→→ Plompe russula, *Russula viscida*

** Middelgrote soorten met grijze, grijsviolette, groengrijze, olijfkleurige,
bruinige tot wijnkleurige tinten. Soortengroep rond *Russula grisea*, en zonder
microscop niet nader te definiëren. Onder naaldbomen zouden slechts twee
soorten voorkomen.

→→ *Griseinae* (58)

- 58 * Hoed hoofdzakelijk groen, zonder grijs, violet of ardois, hooguit met bruinige
nuances.

Onder Den op zure zandgrond. Sporee crème (IIc-d).

→→ Groene berkerussula, *Russula aeruginea*

** Hoedkleur bezit een mengeling van lilagrijs, violet, olijfgrijs en groen.

Zeldzame soort, vooral onder Spar. Sporee wit (Ia).

→→ *Russula variegatula*

- 59 * Slanke, fragiele en kleine soorten (hoed meestal 5 cm diameter); enkele met
(54) geel verkleurend vlees en lamellen.

→→ (60)

** Middelgrote tot grote soorten, zonder geel verkleurend vlees en met vooral
bruin of rood als dominante hoedtinten.

→→ (64)

- 60 * Citroengele lamelsnede en dito vlekken op de steel (zie 45*).

→→ Goudgele russula, *Russula aurata*

- ** Niet aldus. →→ (61)
- 61 * Sterk geel verkleurend vlees bij ouder worden. →→ (62)
 ** Vlees niet geel verkleurend. →→ (63)
- 62 * Hoed wijnkleurig, lila, bruinig tot olijfkleurig, blinkend. Hoedrand niet gekarteld. Lamellen met goudgele tint. Sterk fruitig geurend!
 Soort die slechts zelden onder naaldbomen groeit. Sporee goudgeel (IVc).
→→ *Russula odorata*
- ** Hoed violetrood, vlug okerbruin verkleurend en met sterk gekartelde rand. Lamellen met okergele kleur. Geur onopvallend (zie 45**).
→→ Vergelende russula, *Russula puellaris*
- 63 * Vroeg verschijnende soort van hoger gelegen sparrenbossen met licht
 (61) gekartelde hoedrand (zie 36*). →→ Kleine sparrerussula, *Russula nauseosa*
 ** Laat verschijnende soort van lager gelegen dennenbossen met niet gekartelde hoedrand.
 Soort van zure diluviale zandgrond en vooral van de duinen. Sporee goudgeel (IVb-c). →→ Duinbosrussula, *Russula cessans*
- 64 * Geur fruitig-chemisch. Schijnbaar zachte smaak, die na een poosje scherp
 (59) wordt (zie 20*). →→ *Russula adulterina*
 ** Geur onopvallend. Zachte notensmaak (zie 38**).
→→ Glanzende russula *Russula integra*

Mycologie, Wat is dat? (deel 1)

J. Schavey

Mycologie is de studie van de organismen die men paddestoelen, zwammen of schimmels noemt. Wetenschappelijk worden ze *Fungi* of *Mycetes* genoemd.

Wat zijn nu eigenlijk *Fungi* of *Mycetes* en wat is hun plaats in het biologisch systeem?

In de klassieke biologie werden, vanaf de Griekse filosoof Theophrastus in de derde eeuw voor Christus, de levende wezens op basis van het criterium 'voortbeweging' ingedeeld in twee rijken, het Plantenrijk en het Dierenrijk. De zwammen werden omwille van hun algemeen uiterlijk, vooral dat van de grote paddestoelen, in het plantenrijk geplaatst. Deze zienswijze heeft eeuwen stand gehouden. Men kende toen de manier van voortplanten van de zwammen nog niet en dit mysterie gaf aanleiding tot heel wat mythen en legenden.

In zijn "Systema Naturae" bracht Linnaeus de *Fungi* onder in de groep Chaos, die deel uitmaakte van de Vermes (wormen), wat een aanwijzing is van zijn twijfels. Eigenlijk bestaat er geen enkel bewijs noch aanduiding dat paddestoelen van autotrophe organismen, zoals planten, afstammen. Men zou evengoed de zwammen bij het dierenrijk kunnen aansluiten (heterotrophie, chitinevorming, bewegingsvormen, enz.).

Door de uitvinding van de microscoop werd het rond eind 18de eeuw en begin 19de eeuw duidelijk dat het onderscheid tussen planten en dieren kunstmatig was en niet behouden kon blijven.

Zo kwam Haeckel in 1866 voor het eerst op het idee van het bestaan van een derde rijk, het rijk der Protisten. Hierin werden alle organismen opgenomen die noch bij de planten noch bij de dieren konden geklasseerd worden.

De eerste helft van de 20ste eeuw werd gekenmerkt door een geweldige vooruitgang in de kennis van de cel en de celdeling. Dit had tot gevolg dat de biologen hun opvattingen grondig moesten wijzigen en de indeling van de levende wezens dienden aan te passen.

Hier volgt één van de recentste opvattingen inzake de indeling van de levende wezens.

I. Superrijk *Protokaryotae*.

Onvolledige cellen zonder plastiden, mitochondriën en Golgi-lichaampjes. De kern bezit geen kernmembraan. Vertoont niet de verschillende fasen van de mitose. Sexuële voortplanting onbestaande.

1. Rijk *Virophytae* (Virussen).

Geen assimilatiepigmenten, geen bewegingsorganellen.

2. Rijk *Bacteriophytae* (Bacteriën).

Bezitten geen assimilatiepigmenten, dragen dikwijls ciliën.

3. Rijk *Cyanophytae* (Blauwwieren).

Bezitten assimilatiepigmenten, ciliën en gesels ontbreken.

II. Superrijk *Eukaryotae*.

Organismen met volledige cellen, bezitten mitochondriën, plastiden en Golgi-lichaampjes; een kernmembraan is aanwezig. Zij vertonen mitosefasen en kunnen zich sexueel voortplanten door middel van gameten met vorming van zygoten, die met of zonder tussenschakeling van een diploïde generatie een meiose ondergaan.

4. Rijk *Phycophytae* (Bruin- en groenwieren).

Het vegetatief lichaam is een thallus, bezit chlorophyl. Worden ingedeeld in rode, bruine en groene wieren.

5. Rijk *Mycophytae* (Zwammen).

Bezitten een thallus, geen chlorophyl.

6. Rijk *Cormophytae* (Planten)

Bezitten een cormus (stengel plus bladeren), de zygote wordt gevormd in typische geslachtsorganen, de archeconiën.

7. Rijk *Protozoa* (Eencellige dieren).

Bezitten geen echte celwand, celmembraan, éencellige organismen.

8. Rijk *Metazoa* (Meercellige dieren).

Bezitten geen echte celwand, celmembraan, meercellige organismen.

Nu kunnen wij de definitie van een zwam geven.

Een zwam is een organisme dat bestaat uit een thallus (Grieks thallos = loof). Een thallus is een geheel van ongedifferentieerde, dunne celdraden dat het vegetatief gedeelte vormt. Bij de planten zou men het kunnen vergelijken met het geheel van de wortel, stengel en bladeren. De celdraden van de thallus worden bij de mycophyten hyfen genoemd. Bij de hogere paddestoelen heet de thallus mycelium.

De celwand van een hyfe bestaat meestal uit chitine, zelden uit cellulose. Chitine, een polysaccharide opgebouwd uit glucosamine, vindt men ook in het buitenskelet van geleedpotigen. Hyfecellen kunnen een of meer kernen bezitten.

Fungi bezitten geen bladgroen, ze zijn heterotroof en dus niet in staat koolzuurgas

te ontleden en zetmeel te bereiden. Daarom zijn zij verplicht te leven ofwel parasitisch, dit is ten koste en ten nadele van andere organismen, ofwel saprofytisch, dit is zich voeden met dode organische stoffen. Er is nog een derde groeivorm, de symbiose, waar er tussen gast en gastheer een soort voedseluitwisseling plaats vindt. Een typisch voorbeeld hiervan zijn de Lichenes waar een Ascomyceet en een Wier samenleven.

Fungi kunnen zich voortplanten, ofwel sexueel in hun perfecte vorm, ofwel asexueel in hun imperfecte of conidiale vorm. De voortplanting gebeurt door middel van beweeglijke of onbeweeglijke sporen.

De mycofyten omvatten meer dan 150.000 beschreven soorten.

In vele botanische werken gebruikt men nog altijd de klassieke indeling:

1. Myxomyceten
2. Phycomyceten
3. Ascomyceten
4. Basidiomyceten
5. Fungi imperfecti.

In de moderne mycologie wordt er meer en meer van dit systeem afgeweken. De indeling die hieronder wordt gevolgd is deze van Alexopoulos (1979). Hier en daar wijkt zij af van de indeling gevolgd in de Aantekenlijst van de kring.

Rijk *Mycophytae*.

Afdeling *Gymnomycetae*

De thallus bestaat uit een min of meer volumineuse massa protoplasma, gevuld met een aantal celkernen en wordt plasmodium genoemd. Dit plasmodium heeft de eigenschap zich op het substraat te verplaatsen en op deze manier zich te voeden met bacteriën en gisten.

- Onderafdeling *Acrasiomycotinae*

Het plasmodium bestaat uit een verzameling van niet versmolten amoebioïde zwermcellen (amoebioïde = slijmdierachtig).

- Onderafdeling *Myxomycotinae*

Het plasmodium bestaat uit een geheel van versmolten amoebioïde zwermcellen, gevolgd door talrijk kerndelingen.

Afdeling *Mastigomycotae*.

De thallus bestaat uit meerkernige hyfen, de coenocystische hyfen, die zelden gesepteerd zijn. Uit de vruchtlichamen (sporangien) komen beweeglijke sporen met één of twee zweepstaarten, zoösporen genoemd.

- Onderafdeling *Haplomastigomycotinae*

De zoösporen hebben meestal één zweepstaart.

- Onderafdeling *Diplomastigomycotinae*

De zoösporen bezitten meestal twee zweepstaarten.

Afdeling *Amastigomycotae*

Thallus bestaande uit een goed ontwikkeld mycelium van gesepteerde of ongespepteerde hyfen. De sporangia produceren onbeweeglijke sporen.

- Onderafdeling *Zygomycotinae*

Gesepteerd veelkernig mycelium. De perfecte spore ontstaat aan de verbinding van twee copulerende hyfen.

- Onderafdeling *Ascomycotinae*

Bezit een gesepteerd mycelium. Bij de perfecte vorm, sporevorming in asci (Grieks askos = zak).

- Onderafdeling *Basidiomycotinae*
Bezit een gesepteerd mycelium. Bij de perfecte vorm, sporevorming op basidia (basidium = steeltje).
- Onderafdeling *Deuteromycotinae*
Gesepeteerd mycelium. Perfecte vorm onbekend of onbestaand. Vermee­dering door asexuele sporen (conidia) al of niet uit sporangia.

Deze indeling is zeker niet definitief. Nieuwe feiten kunnen nog altijd belangrijke wijzigingen inbrengen. Trouwens een classificatiesysteem is een menselijke uitvinding waar de natuur zich niets van aantrekt. De beroemde bioloog Hochreutiner heeft eens geschreven: "Er bestaan geen families, noch geslachten, noch soorten. Er zijn alleen individuen die soms min of meer op elkaar gelijken."

Cursus praktische mycologie

Op verzoek van vele leden zal uiteindelijk dan toch gestart worden met een cursus praktische mycologie. Deze cursus is speciaal bedoeld voor de beginners en zal zo eenvoudig mogelijk gehouden worden. Aan de hand van praktische voorbeelden zullen stap voor stap de paddestoelen bekeken worden. Daarom zullen wij ook onmiddellijk in het hoogseizoen na de vakantie starten, wanneer veel vers materiaal aanwezig zal zijn.

Deze cursus zal doorgaan in het verenigingslokaal, Ommeganckstraat 26 te Antwerpen, op iedere 3de dinsdag van de maand en dit vanaf september. Meer informatie en een inschrijvingsformulier zal te vinden zijn in het volgend nummer van AMK Mededelingen.

Agenda van de vergaderingen

8 juli	Medische mycologie op het scherm.	P. De Vooght
22 juli	Twee belangrijke vondsten op Antwerpen linkeroever, Enkele <i>Russula</i> 's zojuist geplukt.	A. de Haan J. Van Yper
12 augustus	<i>Amanita</i> -avond.	F. Dielen
26 augustus	Enkele vondsten uit het Boekenborg Park.	F. Van Praet
9 september	Bepalingsavond.	
23 september	Diavoorstelling van paddestoelen.	J. Van de Meerssche

Inhoud

64	A. de Haan, Een zeldzame Satijnzwam, <i>Entoloma erophyllum</i> (Fries) Karsten.
68	M. Morren en J. Van Yper, Aankoop van Mycologische boeken.
71	L. Imler, Een belangrijke vondst (<i>Lacrymaria glareosa</i>).
72	J. Schavey en J. Van Yper, Boekbespreking.
73	B. Buyck, Determinatiesleutel voor de soorten van het geslacht <i>Russula</i> aan de hand van veldkenmerken.
83	J. Schavey, Mycologie, Wat is dat? (deel 1)

Uitstappen en activiteiten van het 2de halfjaar 1986.

Hieronder de lijst van de uitstappen van de Antwerpse Mycologische Kring in het tweede halfjaar 1986. Wij trekken uw aandacht op het feit dat het uur van bijeenkomst niet steeds hetzelfde is. De reisweg is telkens aangeduid vanuit Antwerpen waarbij de oude wegnummering is gebruikt. Bijkomende exemplaren van de lijst zijn te bekomen op het secretariaat (J. Van Yper, telefoon 03/237.74.10). Deelname aan een excursie geschiedt op eigen verantwoordelijkheid.

- zaterdag 19 juli**
9u45 **Zoersel**, bijeenkomst aan de kerk te Zoersel. Bereikbaar via E3 afrit 20 Zoersel-Oostmalle of NMVB bus 41B.
Leiding: I. Antonissen
- zondag 27 juli**
9u45 **Schilde**, bijeenkomst in de Bellevuedreef (nabij de herberg de Loteling) op de baan N-14 Antwerpen-Turnhout of NMVB bus 41
Leiding: J. Schavey
- zondag 3 augustus**
9u30 **Sentier du Bocq**, bijeenkomst aan het station van Groenedael, vanwaar om 9u30 verder zal worden gereisd.
Leiding: Brusselse Mycologische Kring
- zaterdag 9 augustus**
9u15 **De Klinge**, bijeenkomst aan de eerste verkeerslichten na het uitkomen van de Waaslandtunnel richting Gent of MIVA bus 36, vanwaar om 9u15 verder zal worden gereisd, ofwel om 9u45 aan de kerk van Het Kalf (gehucht van de Klinge) via expresweg N617 tot afrit De Klinge.
Leiding: F. De Decker
- zondag 17 augustus**
9u45 **Westmalle**, bijeenkomst op de parking van het St-Pauluskerkje op de weg N14 Antwerpen-Turnhout, ongeveer 500 m voorbij de Trappistenabdij of NMVB bus 41.
Leiding: J. Van de Meerssche
- zondag 24 augustus**
9u45 **Beerse**, bijeenkomst op de parking na de verkeerslichten te Beerse op de baan N14 Antwerpen-Turnhout. Ook bereikbaar via de E3 met uitrit 22 tot de verkeerslichten te Beerse of met NMVB bus 41.
Leiding: P. Begaux
- zondag 31 augustus**
9u45 **Wingene**, bijeenkomst op de parking voor het Rijksopvoedingsgesticht (R.O.G) te Ruislede (bij Radio Ruislede). Bereikbaar via E3 tot Gent, daar de E5 richting Oostende tot uitrit nr. 10 Beernem, richting N70 nemen richting Wingene en na enkele kilometers links naar Ruislede. Eerste grote gebouwen links na 4 à 5 km.
Leiding: J. Rammeloo

AMK Mededelingen

- zaterdag 6 tot
zaterdag 13 september* **Studieweek in de Eifel te Wallersheim** (West-Duitsland).
Inlichtingen en leiding: F. Dielen en E. Vandeven.
Inschrijving door middel van bijgevoegd inschrijvings-
formulier.
- zaterdag 6 september
9u45* **Zoersel**, bijeenkomst aan de kerk te Zoersel. Bereikbaar via
E3 afrit 20 Zoersel-Oostmalle of NMVB bus 41B.
Leiding: I. Antonissen
- zondag 14 september
9u45* **Merksem**, voormiddag **Hof Boekenborg**, namiddag **Fort van
Merksem**, bijeenkomst aan de ingang van het Hof Boekenborg
gelegen aan de Bredabaan aan de St-Franciscuskerk,
voorlaatste MIVA halte tram 3, ook met NMVB bus 61, 63, 64
en 65.
Leiding: F. Van Praet
- zaterdag 20 en
zondag 21 september* **Tentoonstelling van paddestoelen in het Arboretum te
Kalmthout.**
De tentoonstelling is geopend van 10 tot 18 uur. Bereikbaar
via de N213 tot voorbij Kapellen, daarna de N222 tot
Kalmthout. De te volgen weg is plaatselijk bewegwijzerd.
- zondag 28 september
9u45* **Hofstade** bij Mechelen, voormiddag **Rijksdomein**, namiddag
privaat domein **Ter Linden**, bereikbaar via E10 afrit 11
Weerde-Hofstade richting Mechelen, na 200 m rechtsaf
(ingang B). Bijeenkomst tweede laan rechts na ingang B
(parking bij het cafetaria van de speeltuin), middagpauze in
de cafetaria.
Gasten: Brusselse Mycologische Kring
Leiding: W. en K. Van de Put
- zondag 5 oktober
9u45* **Maaseik**, staatsbos **Loozerheide**, bijeenkomst aan de kerk van
Neeroeteren. Bereikbaar via E39 tot afrit 25 Kwaadmechelen,
daar N241 tot Heppen, dan de N21 tot Neeroeteren.
Leiding: P. Bormans
- zondag 12 oktober
9u* Voormiddag **Fort 7 te Wilrijk**, namiddag **Hoboken Polder**,
bijeenkomst om **9 uur** aan de begraafplaats Schoonselhof,
terminus MIVA tram 12. Bijeenkomst voor Hoboken Polder aan
het station aldaar, einde Berkenrodelei om 13u45.
Leiding: H. De Meulder
- zaterdag 18 en
zondag 19 oktober* **Tentoonstelling van paddestoelen in de lokalen van
Kindervreugd in het Peerdsbos te Brasschaat.**
De tentoonstelling is geopend van 10 tot 18 uur.
Bereikbaar via de N1 of NMVB bus 63 en 64.

- zaterdag 25 oktober**
9u45 **Kalmthoutse Heide**, bijeenkomst aan de ingang van het reservaat. Bereikbaar via de N213 tot voorbij Kapellen, daar de N222 tot Kalmthout.
Leiding: E. De Boeck
- zaterdag 1 tot**
maandag 3 november **Weekend aan de kust** met verblijf te **Oostduinkerke**.
Leiding: P. Van der Veken
Inlichtingen en inschrijvingsformulier in ons volgend nummer.
- zondag 2 november**
9u45 **Gooreind**, bijeenkomst aan de kerk te Gooreind. Bereikbaar via de N1 Antwerpen-Wuustwezel of NMVB bus 64.
Leiding: F. Van den Eynde
- zaterdag 8 november**
9u45 **Zoersel**, bijeenkomst aan de kerk te Zoersel. Bereikbaar via E3 afrit 20 Zoersel-Oostmalle of NMVB bus 41B.
Enkel voormiddag studietocht. Middagmaal in het gasthof **De Wandeling**, Peggerstraat 58 te Zoersel, en gezellig samenzijn ter afsluiting van de studietochten van het paddestoelenjaar.
Leiding en organisatie: I. Antonissen
- zaterdag 15 november** Colloquium te Mons. Meer informatie in ons volgend nummer.

Oproep in verband met onze tentoonstellingen

Voor de tentoonstellingen in het Arboretum te Kalmthout en het Peerdsbos te Brasschaat doen we een oproep aan *alle* leden om paddestoelen aan te brengen. Vermijdt nochtans het massaal plukken van dezelfde soort, enkele volgroeide en jonge exemplaren volstaan. Tracht ook in de mate van het mogelijke de soorten gesorteerd te houden, dit bespaart heel wat tijd bij het opstellen van de tentoonstelling.

Degenen die een handje willen helpen bij het opstellen van de tentoonstellingen worden vrijdagavond 19 september in het Arboretum en vrijdagavond 17 oktober in het Peerdsbos verwacht, telkens vanaf 17 uur.

Wij vragen U ook om zo talrijk mogelijk aanwezig te zijn tijdens de openingsuren van de tentoonstellingen om uitleg te verschaffen aan de bezoekers.

Studieweek te Wallersheim

Zoals verleden jaar organiseert de Antwerpse Mycologische Kring een werkweek in de Eifel te Wallersheim gelegen tussen Prüm en Gerolstein. Het is een dorp van meer 1200 jaar oud en telt ongeveer 400 inwoners. De belangrijkste bestaansmiddelen zijn landbouw en houtverwerking.

De Duitse Eifel wordt grosso modo in het noorden begrensd door de lijn Aken-Düren-Bonn, in het oosten door de Rijn, in het zuidoosten door de Moesel en in het westen door de Belgisch-Duitse grens.

De Eifel is vooral bekend door het groot aantal geologische verschijnselen die er aangetroffen worden, vooral het vulkanisme. Hierdoor komt er een bijzondere paddestoelenflora en plantengroei voor.

De werkweek gaat dit jaar door tijdens de tweede week van september, van **zaterdag 6 tot zaterdag 13 september** 1986. Het verblijf is geregeld in **Gasthaus und Pension Spoo**, auf der Schüpp 8 te Wallersheim. De prijs in volledig pension blijft dit jaar ongewijzigd en bedraagt voor de gense week per persoon:

- kamer met douche en W.C. DM 220.-
- kamer met douche DM 213.-
- kamer zonder DM 206.-

De leiding en organisatie is in handen van F. Dielen (Tel. 03/353.80.07) en E. Vandeven (Tel. 02/251.75.98) bij wie meerdere informatie kan bekomen worden.

Inschrijving kan geschieden door toezending van onderstaand inschrijvingsformulier **voor 30 juni 1986** aan F. Dielen, Schawijkstraat 28, 2228 Ranst. Wanneer er meer inschrijvingen zijn dan beschikbare plaatsen zal voorrang gegeven worden aan de personen die eerst ingeschreven hebben.

Leden die voor een dag een uitstap willen meemaken kunnen vooraf met de organisatoren afspreken of tijdens de studieweek telefonisch contact opnemen op het nummer 00-49-6558-267 van Gasthaus Spoo, liefst na 19 uur. Het vertrek is telkens voorzien om 9u30.

Inschrijvingsformulier Wallersheim

Ondergetekende (naam):

(adres):

.....

(telefoon):

wenst deel te nemen aan de studieweek te Wallersheim van 6 tot 13 september 1986 met ... (aantal) personen, zelf inbegrepen.

Gewenste kamer indien voorradig, prijs per persoon:

- kamer met douche en W.C. DM 220.-
- kamer met douche DM 213.-
- kamer zonder DM 206.-

Voorschot F 1.500 per persoon te storten op postrekening nr. 000-1415744-29 van de Antwerpse Mycologische Kring vzw. te Antwerpen.

Datum:

Handtekening: